

Богачков Юрій Миколайович,
Навчально-методичний комплекс
Інституту післядипломної освіти
ІППК НТУУ “КПІ”, директор, к.т.н.

Милашенко Віктор Миколайович,
кафедра організації захисту інформації
Європейського університету, старший викладач

РОЛЬ СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНО- КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У СФЕРІ ПРОФОРІЄНТАЦІЇ ТА ОСВІТНЬОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ В УМОВАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА

Анотація. Висвітлюються актуальні проблеми відповідності між зростанням динаміки розвитку освітніх послуг, змін параметрів ринку праці та інформаційно-комунікаційними технологіями консультативного сервісу. Пропонується комплексна інформаційно-комунікаційна система забезпечення профорієнтаційної роботи та освітнього консультування. Ініціюється широка інтеграція національних і міжнародних систем консультування у галузі профорієнтації та освіти.

В умовах розширення політичної, економічної і технологічної взаємодії суспільства сучасні ринки праці та освітніх послуг стрімко змінюються. Складаються ситуації, що впродовж свого життя людина може, а часто і повинна, суттєво змінювати не один раз свою професійну діяльність. Тому класичний механізм профорієнтації, коли головна увага концентрується на виборі навчального закладу і вступі до нього, вже не може на необхідному рівні обслуговувати потреби як молоді, так і нації в цілому. Профорієнтація ускладнюється ще й процесами глобалізації ринків освіти та праці, необхідністю постійного інтенсивного підвищення кваліфікації.

Перед кожною людиною, що виходить на ринок праці або на ньому працює, постають такі питання:

- у яких професіях я можу (здатен) працювати (МОЖУ)
- про які професії я маю необхідну інформацію (ЗНАЮ)
- у яких професіях я хочу працювати (ХОЧУ)
- який попит сьогодні і в майбутньому на ринку праці (ТРЕБА)

У зв'язку з цим, дуже важливим є чітке дотримання правильного *алгоритму вибору майбутньої (наступної) професії та відповідної освітньої підготовки (перепідготовки)*. А саме: (1) визначення особистих здібностей,

талантів і схильностей, (2) визначення особистих цінностей, мотивації, (3) ознайомлення з прогнозом глобального ринку праці, (4) локалізація професійного вибору, (5) ознайомлення з кваліфікаційною характеристикою локалізованих професій, (6) вибір напрямку, а потім спеціальності навчання (перепідготовки) відповідно до необхідних освітньо-кваліфікаційних характеристик, (7) аналіз змісту і особливостей програм та планів підготовки на певний напрям (спеціальність) в різних ВНЗ, (8) вибір форми, вартості, умов навчання, (9) вибір ВНЗ, (10) ознайомлення з правилами вступу до ВНЗ, (11) вибір переліку тестів та складання ЗНО, (12) процедура вступу, (13) адаптаційний період. (13) працевлаштування.

Які спостерігаються проблеми сьогодні?

Інформаційні комплекси, які використовуються сьогодні в консультативних системах є не достатньо ефективними. Зокрема, практично відсутня можливість в одній інформаційній точці проаналізувати і поєднати інформацію про людину як об'єкта профорієнтаційної та освітньої роботи та вичерпні інформаційно-аналітичні дані регіонального та глобального ринку праці та освітніх послуг. Інформація в основному надається без належної достовірності і структуризації.

Що пропонується ?

Щоб вирішити ці питання, необхідно створити *єдиний інформаційно-аналітичний комплекс профорієнтації та освітнього консультування* з наступними можливостями:

- доступ до детальної інформації щодо стандартів і вимог до професійної діяльності і кожної професії зокрема
- доступ до структурованої і актуальної інформації про локальний, національний та глобальний ринки праці, їх трендах з короткостроковими та довгостроковими прогнозами
- можливість автоматизованого формування для кожної особи професійних та освітніх траєкторій

Для ефективного застосування можливостей цього єдиного інформаційно-аналітичного комплексу мають бути підготовлені фахівці - профконсультанти та освітні консультанти, які володіють цими технологіями, і готові якісно передавати цю інформацію споживачам - усім людям - учасникам ринку праці

- враховуючи тенденції успішного розвитку інформаційних і соціальних мереж, значну частину процесу консультування необхідно перенести в формат віртуального спілкування через (дистанційне консультування), що відповідно буде сприяти ефективності сервісу і буде визначати структуру ринку цих послуг
- дистанційні технології можуть бути успішно застосовані через правильну політику їх розвитку - від інтуїтивно-простих до складніших і ефективніших
- сучасні системи колективного ділового спілкування, наприклад, вебінари можуть ефективно забезпечувати різноманітні групові форми консультування.

З метою практичної реалізації комплексного сервісу з профорієнтації та освітнього консультування пропонується єдина національна мережа, яка поєднує ресурсні можливості як державної так і приватної форми власності. Мережа може мати структуру, яка відповідає адміністративному поділу території України, або інший принцип побудови. Головний критерій - висока ефективність і застосування всіх ресурсів в єдиному форматі. Суттєвим фактором ефективності такої мережі є створення зустрічних взаємообумовлених інформаційних потоків, а саме: стан ринку праці, стан ринку освіти, стан розвитку людського капіталу.

Уся ці потоки повинні фільтруватись та інтегруватись у єдиному інформаційному ресурсі, який побудований відповідно до національної системи кваліфікацій. Національна система кваліфікацій - сукупність механізмів правового та інституційного регулювання попиту на кваліфікації працівників з боку ринку праці та пропозиції кваліфікацій з боку системи освіти і навчання, що включає в себе:

- Перелік видів трудової діяльності (професій) і кваліфікацій, в якому професії згруповані по областях професійної діяльності та рівнями кваліфікації.
- Професійні стандарти по областях професійної діяльності.
- Процедуру (правила та механізми) визнання (реєстрації) професійних стандартів.
- Національну рамку кваліфікацій.
- Каталог кваліфікацій, ранжируваних за рівнями, по кожній області професійної діяльності з зазначенням результатів необхідного освіти і навчання (компетенцій) у вигляді каталогу програм навчання.
- Систему забезпечення якості кваліфікацій (процедури оцінки та підтвердження, тобто сертифікації кваліфікацій, освоєних у ході формальної освіти, неформального навчання і трудового досвіду).

Особлива роль приділяється створенню або суттєвому оновленню інституцій профорієнтації та освітнього консультування. Ці інституції можуть створюватись на базі існуючих (профорієнтація) або як нові у випадку освітнього консультування. Такі інститути на базі досвіду провідних країн у цій сфері, можуть проводити дослідження, забезпечувати нові розробки та втілення їх в реальний сервіс. Доцільно створення міжнародної кафедри, що буде займатися питаннями інформаційно-комунікаційної підтримки сервісу, дослідженнями та формуванням стандартів послуг і розробленням навчальних програм для підготовки відповідних фахівців. Координацію взаємодії учасників ринку таких послуг може забезпечувати Національна асоціація профорієнтації та освітнього консультування.